

Erfaringsopsamling: Sundhedsfaglige tilsyn på bostedsområdet 2022

I 2022 gennemførte Styrelsen for Patientsikkerhed 166 sundhedsfaglige tilsyn på bostedsområdet. Tilsynene havde til formål at vurdere patientsikkerheden og understøtte læring på bostederne. De tog udgangspunkt i et sæt målepunkter, som bl.a. omhandlede medicin-håndtering, informeret samtykke og hygiejne.

Af de 166 tilsyn var 58 planlagt ud fra stikprøver. 42 var opfølgende tilsyn med bosteder, der tidligere havde fået påbud efter et sundhedsfagligt tilsyn, og 66 tilsyn var såkaldt reaktive tilsyn på baggrund af konkrete bekymringer for patientsikkerheden, fx efter bekymringshenvendelser fra medarbejdere eller pårørende. En væsentlig del af tilsynene afdækkede større eller kritiske problemer af betydning for patientsikkerheden og udløste påbud til de berørte bosteder. I en del tilfælde var bristerne i patientsikkerheden så alvorlige, at styrelsen måtte udstede påbud om at indstille hele eller dele af den sundhedsfaglige virksomhed på de pågældende bosteder.

Et påbud følges altid op af et nyt tilsyn med det pågældende bosted, hvor det konstateres, om der er rettet op på de problemer, der udløste påbuddet, eller om påbuddet skal fastholdes. Ved mere end en tredjedel af de opfølgende tilsyn med bosteder i 2022 måtte vi fastholde påbuddet, fordi der stadig var større eller kritiske problemer med patientsikkerheden. I nogle tilfælde gennemførte vi flere opfølgende tilsyn med samme bosted, uden at vi kunne hæve påbuddet.

Andelen af planlagte, stikprøvebaserede tilsyn, der udløste påbud, var ikke væsentligt forskellig fra de reaktive og de opfølgende tilsyn.

Resultater fra tilsynene

Figuren på næste side viser fordelingen af konklusioner, som de forskellige typer af tilsyn mundede ud i.

Vurderingen "Ingen problemer af betydning for patientsikkerheden" indebærer, at samtlige målepunkter var opfyldt.

Vurderingen "Mindre problemer af betydning for patientsikkerheden" indebærer, at der ved tilsynsbesøget var ét eller flere målepunkter, som ikke var opfyldt, men at styrelsen vurderede, at der var tale om forhold, som ikke indebar en større risiko for patientsikkerheden. Vurderingen "Mindre problemer af betydning for patientsikkerheden" indebærer desuden, at Styrelsen for Patientsikkerhed har vurderet, at det enkelte bosted relativt let vil kunne rette op på disse forhold. Styrelsen kan give en henstilling om, at bostedet skal foretage ændringer og eventuelt bede om at få tilsendt en handleplan.

**Styrelsen for
Patientsikkerhed**

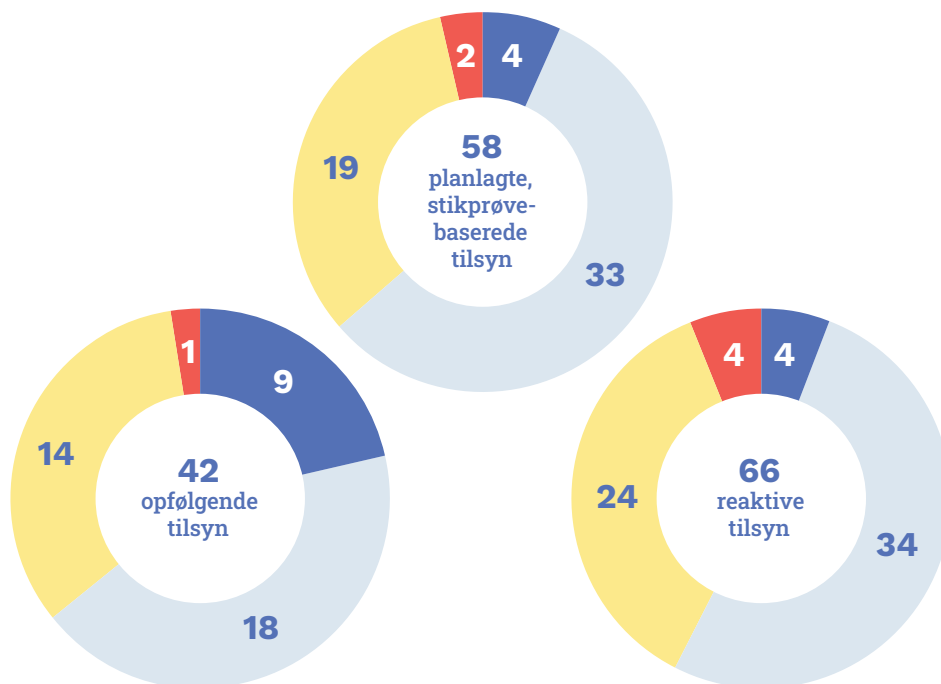
E-mail: stps@stps.dk
Tlf.: +45 7228 6600

Erfaringsopsamling: Sundhedsfaglige tilsyn på bostedsområdet 2022

Fordeling af sundheds- faglige tilsyn på bosteder i 2022

- Ingen problemer
  - Mindre problemer
  - Større problemer
  - Kritiske problemer
- ... af betydning for patientsikkerheden

Vurderingen "Større problemer af betydning for patientsikkerheden" indebærer, at der ved tilsynet var problemer af betydeligt omfang, som medførte en risiko for patientsikkerheden. Denne vurdering kan udløse et påbud til bostedet om at rette op på problemerne inden for en nærmere fastsat tidsfrist. Styrelsen for Patientsikkerhed vil typisk følge op på et påbud med et opfølgende tilsyn for at konstatere, om bostedet har efterlevet de krav, styrelsen har stillet i påbuddet.

Vurderingen "Kritiske problemer for patientsikkerheden" indebærer, at der var forhold, som medførte en væsentligt forøget risiko for patientsikkerheden. I disse tilfælde kan Styrelsen for Patientsikkerhed give et påbud om midlertidigt at indstille virksomheden helt eller delvist, indtil det kan dokumenteres, at de patientsikkerhedsmæssige krav, der er stillet til bostedet, er opfyldt. Styrelsen følger op på, hvorvidt ændringerne er gennemført, og om påbuddet kan ophæves. Det sker ved et eller flere opfølgende tilsyn.

Styrelsen for
Patientsikkerhed

E-mail: stps@stps.dk
Tlf.: +45 7228 6600

Erfaringsopsamling: Sundhedsfaglige tilsyn på bostedsområdet 2022

Generelle observationer

De overordnede konklusioner fra tilsynene viser, at der er relativt mange udfordringer med organiseringen og udførelsen af sundhedsfaglige opgaver på landets bosteder. Det skyldes ikke kun, at der typisk primært er pædagogisk personale på bostederne, for medarbejdere med pædagogisk eller anden baggrund kan under de rigtige forudsætninger udføre mange sundhedsfaglige opgaver. En del bosteder har desuden ansat sundhedsfagligt personale. Uanset faglig baggrund kræves et stærkt ledelsesmæssigt fokus på oplæring, instrukser og organisering af opgaverne, så man sikrer, at de rigtige kompetencer er til stede, og at rammerne på det enkelte bosted understøtter personalets muligheder for at udføre de sundhedsfaglige opgaver patientsikkerhedsmæssigt forsvarligt.

En generel observation fra tilsynene er, at bosteder, som er en del af en større organisation, fx i kommuner, hvor bosteder og hjemmesygepleje kan samarbejde om sundhedsfaglige opgaver, generelt har færre problemer af betydning for patientsikkerheden, end fx mindre, uafhængige bosteder, som ikke i samme omfang har adgang til sparring og videndeling om sundhedsfaglige opgaver.

Generelt er samarbejde et nøgleord for patientsikkerheden på bostedsområdet. Nogle steder har opbygget samarbejdsrelationer med praktiserende læger, der er fast tilknyttet bestemte bosteder. I visse kommuner har hygiejnesygeplejersker fået en rolle som sparringspartner for bosteder, der kan få råd og vejledning. Også kvalitetskoordinatorer kan bidrage til videndeling på tværs af bosteder i den enkelte kommune. Erfaringerne fra tilsynene tyder på, at den type samarbejdsrelationer øger patientsikkerheden på bostederne.

Opmærksomhedspunkter

Mange af de sundhedsfaglige tilsyn på bostedsområdet i 2022 afdækkede relativt alvorlige brister i patientsikkerheden. Opfyldelsen af tilsynets målepunkter på tværs af tilsynene viser i store træk de samme udfordringer, som vi har set ved tidligere tilsynsrækker på området. Der er særligt udfordringer i forhold til sundhedsfaglig vurdering og dokumentation samt medicinbehandling.

Se oversigten over opfyldelsen af alle tilsynets målepunkter på sidste side.

Sundhedsfaglig vurdering og dokumentation

Ved 54 procent af tilsynene var der mangler i beskrivelsen af patienternes aktuelle og potentielle problemer. Ved 57 procent var der mangler i oversigterne over patienternes sygdomme og funktionsnedsættelser samt aftaler med den behandlingsansvarlige læge, og ved hele 67 procent af tilsynene var der mangler i den nødvendige sundhedsfaglige dokumentation vedrørende patienternes aktuelle pleje og behandling samt opfølgning og evaluering på plejen og behandlingen.

Den sundhedsfaglige journal er personalets arbejdsredskab og et centralt værktøj til kommunikation mellem de medarbejdere på et bosted, der er involveret i beboernes pleje og behandling. Når en sundhedsfaglig opgave er udført, skal de nødvendige oplysninger journalføres, og personalet skal efterfølgende kunne observere og reflektere over, om beboerens tilstand ændrer sig, enten til det bedre eller det værre, eller om tilstanden er uændret.

**Styrelsen for
Patientsikkerhed**

E-mail: stps@stps.dk
Tlf.: +45 7228 6600

www.stps.dk

Erfaringsopsamling: Sundhedsfaglige tilsyn på bostedsområdet 2022

Gode sundhedsfaglige journalnotater giver personalet mulighed for at følge op og evaluere plejen og behandlingen, så man kan tage stilling til, om behandlingen skal fortsætte, eller om der er behov for at gøre noget andet, fx kontakte beboerens læge. Mangelfuld dokumentation af nødvendige oplysninger kan betyde, at personalet ikke i tide opdager eller reagerer på en forværring af en beboers tilstand.

I den forbindelse er det vigtigt, at der er en klar og entydig praksis for den sundhedsfaglige dokumentation og at medarbejderne er tilstrækkeligt oplært i at benytte det journal-system, der anvendes på det enkelte bosted.

Man kan læse mere om sundhedsfaglig journalføring for pædagogisk personale på Styrelsen for Patientsikkerheds hjemmeside stps.dk.

Medicinhåndtering

Medicinhåndtering er en af de hyppigste sundhedsfaglige opgaver på landets bosteder og et kendt risikoområde. Mange beboere får medicin for flere forskellige tilstande, og det kan være en kompleks opgave for personalet at håndtere dispensering, administration og observation af virkning og eventuelle bivirkninger. Det kræver ikke nødvendigvis sundhedsfagligt personale, men de medarbejdere, der er involveret i medicinhåndteringen, skal have de rigtige forudsætninger for at løse opgaven patientsikkert.

Ved 50 procent af tilsynene var der brister i den sundhedsfaglige dokumentation vedrørende beboernes ordinerede medicin og medicinlister. Ved 44 procent af tilsynene var der problemer med at opfylde målepunktet vedrørende medicinbeholdning og journalføring vedrørende medicinhåndtering.

Sikker medicinhåndtering på bosteder kræver klarhed over ansvar og opgavefordeling samt entydige og klare instrukser for håndteringen af medicin. Det er vigtigt, at ledelsen sikrer oplæring af medarbejdere og har overblik over, hvilke kompetencer der er til rådighed.

Man kan læse mere om korrekt håndtering af medicin på Styrelsen for Patientsikkerheds hjemmeside stps.dk.

Konklusion

Samlet set er vurderingen på baggrund af tilsynene i 2022, at det er nødvendigt, at ledelserne på bostederne er mere opmærksomme på, om der udføres sundhedsfaglige opgaver på det enkelte bosted, og hvordan opgaverne udføres patientsikkert. Hvis ledelserne ikke sikrer kompetencerne blandt personalet, må man indgå aftaler med fx den kommunale hjemmesygepleje, så særligt medicinhåndtering kan varetages forsvarligt.

Lærings- og informationsmaterialer

På stps.dk er der en række lærings- og informationsmaterialer tilgængelige for ledelser og personale på bosteder, bl.a.:

[E-læring om sundhedsfaglig journalføring for pædagogisk personale](#)

[Pjece om korrekt håndtering af medicin](#)

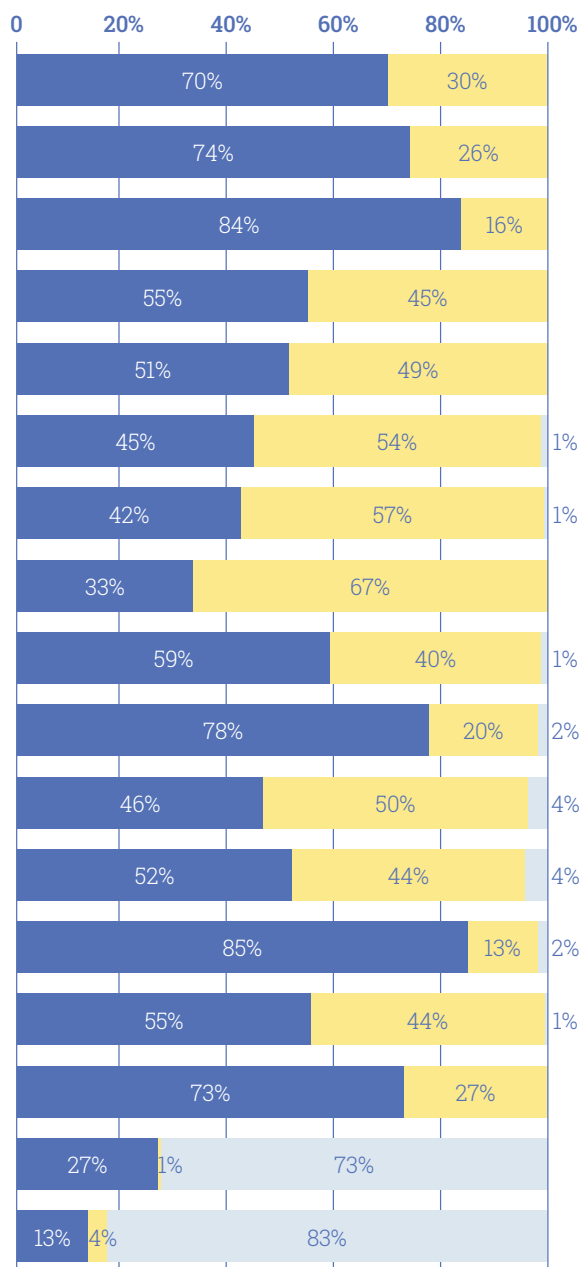
[Film om risikosituationslægemidler](#)

Erfaringsopsamling: Sundhedsfaglige tilsyn på bostedsområdet 2022

Målepunktopfyldelse

1. Instruks for personalets kompetencer, ansvars- og opgavefordeling
2. Instrukser for patienternes behov for behandling
3. Formelle krav til instrukser
4. Instruks vedrørende sundhedsfaglig dokumentation
5. Den sundhedsfaglige dokumentation er overskuelig, systematisk og føres i en journal
6. Sygeplejefaglig beskrivelse af patientens aktuelle og potentielle problemer
7. Sundhedsfaglig dokumentation vedr. oversigt over patienters sygdomme, funktionsnedsættelser samt aftaler med behandlingsansvarlig læge
8. Sundhedsfaglig dokumentation vedrørende aktuel pleje og behandling, opfølgning og evaluering
9. Instruks for medicinhandling
10. Instruks for samarbejde med de behandlingsansvarlige læger
11. Sundhedsfaglig dokumentation vedrørende ordineret medicin og medicinliste
12. Medicinbeholdning og journaler vedrørende medicinhandling
13. Instruks for brug af ikke-lægeordinerede håndkøbslægemidler og kosttilskud
14. Den sundhedsfaglige dokumentation vedrørende patienters retsstilling
15. Procedurer for hygiejne og smitsomme sygdomme
16. Adrenalin ved injektionsbehandling samt kompetencer for anvendelse heraf
17. Øvrige fund med patientsikkerhedsmæssige risici

■ Opfyldt   ■ Ikke opfyldt   ■ Ikke aktuelt

OBS: Grundet afrunding er summen af procentpoint ikke nødvendigvis 100 ved hvert målepunkt.

Styrelsen for
Patientsikkerhed

E-mail: stps@stps.dk
Tlf.: +45 7228 6600